

ПО СЛУЧАЙ 50-ГОДИШНИНАТА НА БЪЛГАРСКИЯ ВСЪКИДНЕВНИКЪ
СОФИЯ, 2 ЮНИЙ 1940 ГОД. 119

БРОЙ 124

ГОДИНА XVI.

ОСНОВАНЪ 1916 Г.

4 СТР.

Цена 1 левъ

ВЕСТНИКЪ НА ВЕСТНИЦИТЕ

ИЗДАНИЕ НА ДРУНЕСТВОТО НА СТОЛИЧНИТЕ ЖУРНАЛИСТИ

КАКЪ СЕ РОДИ, ЖИВЪ И УМРЪ П

„БАЛКАНСКА ЗОРА“

Сътрудници. Градоначалникът на Пловдив. Михалъ Гюзеля

На 1 мартъ 1890 г. се осъществява една отъ съкровени мечти на покойния ми баща Иванъ Геннадиевъ — неговитъ синове да започнатъ редактирането и издаването на единъ напълно независимъ български всъщидневенъ вестникъ. Най-големиятъ ми братъ Харитонъ, като стопанинъ и главенъ редакторъ, при сътрудничеството на брата си Никола и при администраторъ и коректоръ братъ му Михаилъ, започна въ Пловдивъ издаването на първия български всъщидневникъ „Балканска зора“.

По това време азъ бѣхъ ученикъ въ Габрово и бѣхъ лишенъ отъ голѣмото удоволствие да взема участие въ семейната и особно въ бащината си радостъ. Една година по-късно, обаче, азъ замѣстихъ брата си Михаила като коректоръ и администраторъ на „Балканска зора“.

Основниятъ стълбъ на „Балканска зора“ бѣ Харитонъ Геннадиевъ, а негови редовни и постоянни сътрудници — Иванъ Стояновичъ, единъ отъ първитъ деятели на Съединението отъ 1885 г. и на контрапреврата отъ 11 августъ 1886 г., пловдивскиятъ адвокатъ Владимиръ Недѣлевъ и братъ ми Никола. Около тѣхъ четиримата като сътрудници се образува единъ кръгъ отъ най-интелигентнитъ хора на она епоха: адвокатътъ Тодоръ Георгиевъ отъ Хасково, младиятъ ху дожникъ Антонъ Митовъ отъ Стара-Загора, бѣглецътъ отъ Сибиръ и учителъ въ пловдивската гимназия Баламезовъ, баща на професоръ Баламезовъ, младиятъ Бурмовъ отъ Габрово, д-ръ Кръстевъ отъ София, д-ръ Витановъ отъ Видинъ, инженеръ Тодоровъ отъ Свищовъ, Петъръ Габе отъ Балчикъ и мнозина други, повечето отъ които не сж вече между живитъ и чиито имена сж изчезнали отъ паметъта ми. Сътрудничесше понѣкога и една просвѣтена жена — г-жа Петрова-Чомакова. Живо участие като сътрудници на в. „Балканска зора“ взимаха и единъ кръжокъ руски политически бѣжанци, близки съидейници на князь Накашидзе въ Цариградъ, начело съ докторъ Виницкий и Кудрявий въ Пловдивъ. Малко отъ сегашнитъ всъщидневници биха могли да се похвалятъ съ такъвъ отбранъ съставъ отъ редактори и сътрудници.

Уводнитъ статии на „Балканска зора“ се пишеха предимно отъ брата ми Харитона, често отъ брата ми Никола, понѣкога отъ Владимиръ Недѣлевъ и Тодоръ Георгиевъ и съвсемъ рѣдко отъ нѣкой отъ останалитъ постоянни или случайни сътрудници. Външниятъ отдѣлъ на вестника се ръководѣше и списваше почти изключително отъ Иванъ Стояновичъ, а въ негово отсъствие понѣкога и отъ братята ми Харитонъ и Никола. Авторъ на духовити фейлетони съ подписа Тоино бѣ Антонъ Митовъ.

Литературнитъ критики бѣха предимно дѣло

на Баламезова и понѣкога на г-жа Чомакова-Петрова. „Балканска зора“ въ подлистникъ редовно даваше нѣкой отъ Жюль Верновитъ увлѣкателни романи, преводъ на брата ми Харитона.

При тоя подборъ на хора и материалъ лесно е обяснимо защо първиятъ български всъщидневникъ „Балканска зора“ бѣ посрещнатъ извънредно радушно отъ обществото въ цѣлата страна и завладѣ скоро ума и сърдцата на всички по-добри и просвѣтени българи.

В. „Балканска зора“ започна съществуването си при крайно неблагоприятни политически и технически условия. И затова дѣлото на неговия основател и сътрудницитъ му е още по-ценно. България преживѣваше най-труднитъ си дни на политически раздори и борби, подклаждани въ повечето случаи отъвън. Наложена бѣ тирания надъ свободната и трезва мисль чрезъ безогледна и пристрастна цензура. Една цензура, която въ Пловдивъ нѣмаше толкова за целъ да ограда властятъ и управлението отъ излишни безпокойства, каквито бѣха целитъ и желанието на Стамболова, колкото да направи невъзможно по-нататъшното съществуване на „Балканска зора“, който бѣ застрашилъ seriously издателството истиния в. „Пловдивъ“, минава за яркъ защитникъ на

Стамболовия режимъ. Прибавете къмъ това и тогавашнитъ първобитни технически сръдства на печатното и вестникарското дѣло и ще разберете, ще оцените голѣмото дѣло на създателя на първия български всъщидневникъ: полуграмотни словослагатели, работещи съ старитъ матрици, а не днешнитъ интелигентни линотиписти;

първобитна малка печатарска машина

съ двойно подаване, поставяна въ движение съ ржчна човѣшка сила, която ви дава най-много 500 листа на часъ, отпечатани само отъ едната страна, а не днешнитъ ротативни машини, поставяни въ движение съ електричество, които ви даватъ съ хиляди екземпляри на часъ и не на 4, а на 8, 16, 32 и 64 страници въ нѣколко цвѣта; липса на фототипия и цинкография; недостатъчна и неудобна хартия, която купувате съ оскъдни сръдства и изплащате почти за всѣки брой по отдѣлно. Прибавете и обстоятелството, че по това време не само нѣмаше телефонни съобщения, днешнитъ улеснения на радиото и бюлетина на телеграфната агенция, безъ които никой вестникъ днесъ не може да сжществува, а изобщо България бѣ лишена отъ съобщителни сръдства и пощенската ѝ служба бѣ още въ началното си развитие.

Онова, което най-много спъваше плодотворната работа на младитъ ентузиазирани тогавашни пионери въ вестникарското поприще и я правѣше почти невъзможна, бѣ наложената отъ събитията и попаднала въ ржцетъ на недобросъвѣстни и крайно пристрастни хора цензура, прилагана не отъ съзнание на държавния интересъ, а отъ странични капризи и дребнави лични интереси. Цензурата въ Пловдивъ бѣ възложена на градоначалника. И чрезъ нея се достигаше до куриози, а понѣкога и до най-смѣшни противоречия.

„Балканска зора“ излизаше отъ печатъ сутринъ

Печатането на нѣколкото хиляди броя отъ вестника започваше въ 6 часа сутринъта, за да бжде привършено едва къмъ 10 часа. Следъ това формитъ се сваляха отъ машината и една частъ отъ словослагателитъ започваха да разпиляватъ буквитъ по каситъ, а друга — да редятъ новия материалъ на вестника, приготвяванъ обикновено отъ Харитонъ Геннадиевъ и Иванъ Стояновичъ между 8 часа сутринъта и 4 часа следъ обѣдъ, за да бжде набранъ, коригиранъ и свързанъ най-късно до 10 часа вечеръта. Тогавашна настѣпваше властътъ на Михалъ Гюзеля, единъ отъ въртачитъ на колелото на печатарската машина, който вече ставаше най-важната личностъ: въоръженъ съ коректуритъ на четиритъ страници на „Балканска зора“, той туряше въ действие всичкото си изкуство да дири, разпитва и открие въ коя частъ на града и въ коя къща, крѣчма или шантанъ е благоволил градоначалникътъ да се настанятъ. Ако градоначалникътъ е отишелъ на гости въ нѣкоя къща, Михалъ Гюзельтъ трѣбваше да го чака предъ къщната врата, за да благоволи на излизане да сложи подписа си върху страницитъ на вестника подъ думата „разрешавамъ“. Ако ли пъкъ е въ нѣкое увеселително заведение и особно отъ рода на ония, въ които обикновено се осѣмва, Михалъ Гюзельтъ ще заеме нѣкое скромно наблюдателно кжтче въ заведението на прилично разстояние отъ масата на градоначалника и ще чака удобния моментъ случайно да го съзре, за да може той пъкъ отъ своя страна да му покаже отъ далечъ свѣтъка съ коректуритъ на „Балканска зора“. Голѣмо щастие, разбира се, е най-напредъ за Михалъ Гюзеля и после за словослагателитъ, машиниста и другия въртачъ на машинното колело, ако градоначалникътъ направи нуждния знакъ на Гюзеля, за да му поднесе страницитъ отъ коректуритъ и сложи саморжчния си подписъ подъ думата „разрешавамъ“. Често пжти, обаче, — и това се случваше най-малко четри пжти презъ седмицата — градоначалникътъ съзира много пжти

очаквателната скромна фигура на Михалъ Гюзеля,

но знака за да му поднесе той страницитъ на „Балканска зора“

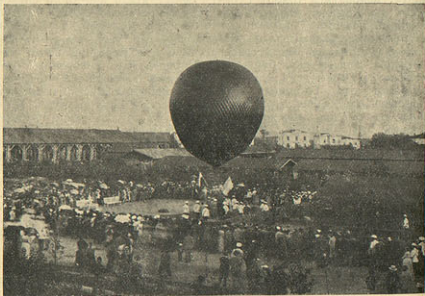
или го дава между 4 и 5 часа сутринта, или пъкъ никакъ не го дава и тръгва да си отива, последванъ на прилично разстояние отъ Михалъ Гюзеля, който отъ време на време се подкашля, до пжтнитѣ врата на градоначалниковата кжща, кждето бива сложенъ най-после знаменитиятъ подписъ, надъ който — уви — често поставя върху уводната статия думитѣ „не разрешавамъ“, безъ, разбира се, да я е прочелъ и безъ дори да види заглавието ѝ — „За произхождението на дявола“ или нѣщо подобно, заето и преведено отъ френската енциклопедия . . . . . Безъ да разбере, не ще съмнение, и горчивата подигравка на Харитонъ Генадиевъ съ самата цензура и нейния цензоръ . . .

Въ 2, въ 3 или въ 4 часа сутринта трѣбва да се раздаде на словослагателитѣ нѣкоя предварително приготвена „запасна“ статия, подобна на оная „За произхождението на дявола“, или да се извади коректура отъ забранената предишната вечеръ статия, която г-нъ градоначалникътъ нито е челъ, нито ѝ помни заглавието, удостоена вече съ надписа „не разрешавамъ“, надъ която той поставя тоя пжтъ вече, за общо удоволствие на печатарския персоналъ и Михалъ Гюзеля, надписа „разрешавамъ“ . . .

* * *

При тая атмосфера се роди, живѣ и умрѣ в. „Балканскъ зора“, за да може неговото име да се врѣже дълбоко и остане паметно въ историята на вестникарското дѣло на България.

Павелъ Генадиевъ

Първото пускане на прочутия балонъ по време на Пловдивското изложение презъ 1892 год. Съ него сж летѣли братята Харитонъ и Никола Геннадиеви.

ХАРИТОНЪ ГЕНАДИЕВЪ

Д-ръ НИКОЛА ГЕНАДИЕВЪ

Двамата редактори на „Балканска зора“, първият основател, вторият неговъ замѣстникъ. Снимката на първия е отъ времето когато е излизалъ вестникътъ; втората е отъ времето когато д-ръ Генадиевъ бѣ министъръ на България.

Кафре Каермиз Мур

ГОДИНА 1.

ЧЕТВЪРТЪКЪ 1 МАРТЪ 1890

БРОИ 1.

СТОПАНИНЪ Х. ГЕННАДИЕВЪ

ЦѢНА НА АБОНАМЕНТА:

Въ България	Въ странство
За година 24 лева	За година 36 лева
„ 6 мѣсеца 13 „	„ 6 мѣсеца 20 „
„ 3 мѣсеца 7 „	„ 3 „ 12 „

АБОНАМЕНТА ЗАПОЧВА
на 1 и 15 отъ мѣсеца

Единъ брой 15 стотинки

РЕДАКЦИЈАТА И АДМИНИСТРАЦИЈАТА:

ВЪ ПЕЧАТНИЦАТА НА Х. ГЕННАДИЕВЪ

Балжкъ-Пазаръ
СРЪЩУ ДЖУМАЯТА

БАЛКАНСКА ЗОРА

ЕЖЕДНЕВЕНЪ ВЪСТНИКЪ

АБОНАМЕНТА СЕ ПРЕДИЛАЩА

Цѣна на обявленията

Четвърта страница:

За първо печатание 15 ст. на редъ
„ всѣко послѣдующе 10 „ „ „

За другитѣ страници

Особни споразумѣния

ПИСМА, РЪКОПИСИ, ПАРИ И ВСИЧКО

което се касае до вѣстника
се испращатъ направо

ДО СТОПАНИНА

Ръкописитѣ не се връщатъ

Неплатени писма се не приематъ